

REGERINGSFORMEN

– OM HUR SVERIGE STYRS

Regeringsformen är en av Sveriges fyra grundlagar. Den är viktig för demokratin eftersom den talar om hur landet ska styras och vilka rättigheter människor har.

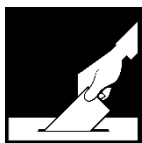
I lagen står det att all makt i Sverige utgår från folket. Det betyder att det är medborgarna som väljer vilka som ska ha makten. Genom val väljer folket riksdagen, och riksdagen väljer sedan en regering. Riksdagen stiftar lagar och beslutar om statens budget. Regeringen styr landet och ser till att riksdagens beslut genomförs.

Regeringsformen skyddar också människors frihet och rättigheter. Alla har rätt att tänka och tycka fritt, säga vad de vill och tro på vilken religion de vill. Man har också rätt att bilda partier och föreningar, och att protestera mot saker man tycker är fel.

Lagen förklarar också hur lagar skapas, hur domstolarna fungerar och vem som har ansvar för vad. Ingen får ha mer makt än lagen tillåter.

Regeringsformen är som en regelbok som håller ihop demokratin. Utan den skulle det inte vara tydligt hur Sverige ska styras. Den skyddar våra rättigheter och ser till att makten används på ett rättvist och lagligt sätt.

ORDLISTA – REGERINGSFORMEN

regeringsformen

Lagen som säger hur Sverige ska styras.

demokrati

När folket är med och bestämmer hur ett land ska styras.

rättigheter

Sådant du har rätt att göra, till exempel säga vad du tycker.

medborgare

En person som bor i ett land och har rätt att rösta.

riksdag

Riksdagen bestämmer lagar och vad statens pengar ska användas till. De som sitter i riksdagen väljs av folket.

regering

De som styr landet och jobbar med riksdagens beslut.

budget

En plan för hur pengarna i landet ska användas.

frihet

Att få göra, tänka, tro och säga vad du vill.

domstol

En plats där man avgör om någon brutit mot lagen.

TRYCKFRIHETSFÖRORDNINGEN

– OM ATT SKRIVA FRITT

Tryckfrihetsförordningen är en av Sveriges fyra grundlagar. Den ger människor rätt att skriva vad de tycker i tryckta medier, som tidningar, böcker eller broschyrer. Även om man är kritisk mot politiker eller myndigheter får man uttrycka sin åsikt.

En viktig del av tryckfrihetsförordningen är offentlighetsprincipen. Den säger att alla har rätt att ta del av offentliga dokument från myndigheter och kommuner, så länge informationen inte är hemligstämplad. Det gör att människor kan kontrollera vad politiker och tjänstemän gör.

Men tryckfriheten har också gränser. Man får inte skriva något som är hotfullt, kränkande eller medvetet falskt. Det är förbjudet att ljuga om en person på ett sätt som kan skada honom eller henne. Om någon bryter mot lagen kan det leda till en rättegång. Då prövar en särskild domstol om texten var laglig eller inte.

Tryckfrihetsförordningen är viktig eftersom den ger människor möjlighet att följa vad som händer i samhället, granska makten och uttrycka sig fritt. Den gör det också lättare för journalister att avslöja orättvisor och informera om viktiga frågor. Utan tryckfriheten skulle demokratin bli svagare.

ORDLISTA – TRYCKFRIHETSFÖRORDNINGEN

tryckfrihet

Du får skriva vad du tycker.

medier

Tidningar, böcker och nyheter.

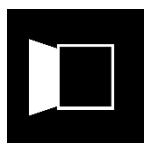
politiker

Personer som jobbar med att styra landet.

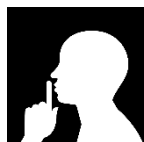
myndighet

En statlig organisation som arbetar för samhället, till exempel Skatteverket eller Skolverket.

offentlig

Något alla får se eller läsa.

hemligstämplad

Något som inte får visas för alla.

**hotfullt eller
kränkande**

Ord som skrämmar, sårar eller gör någon ledsen.

domstol

Bestämmer om något är rätt eller fel enligt lagen.

granska

Att kontrollera så att allt går rätt till.

YTTRANDEFRIHETSGRUNDLAGEN

– OM ATT TALA OCH SPRIDA INFORMATION

Yttrandefrihetsgrundlagen är en av Sveriges grundlagar. Den skyddar människors rätt att uttrycka sina åsikter i medier som radio, tv, film, poddar och på internet. Det spelar ingen roll om det är en tidning, en podcast eller en hemsida – lagen skyddar rätten att säga vad man tycker.

Alla har rätt att dela med sig av sina tankar och åsikter, även om de är kritiska. Det kan handla om att granska politiker, säga ifrån om något man tycker är fel eller berätta om sina egna erfarenheter.

Men friheten att uttrycka sig är inte helt obegränsad. Det är förbjudet att hota andra, sprida hat eller ljuga om någon på ett sätt som skadar dem. Sådana handlingar kan leda till åtal och domstolsprövning, även om de sker i en video eller ett blogginlägg.

Yttrandefrihetsgrundlagen ger alltså både frihet och ansvar. Den gör det möjligt för människor att säga sin mening – men man måste följa lagen och visa respekt för andra.

Yttrandefriheten är viktig för att demokratin ska fungera. Utan den här lagen skulle det vara svårare att påverka samhället och delta i viktiga diskussioner. Yttrandefriheten gör att fler röster hörs och att människor vågar säga vad de tycker.

ORDLISTA – YTTRANDEFRIHETSGRUNDLAGEN

yttrandefrihet

Du får säga vad du tycker.

uttrycka

Att visa vad du tänker eller känner.

åsikter

Tankar om vad man tycker är bra eller dåligt.

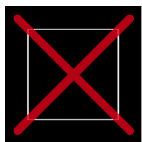
kritisk

När man säger vad man tycker är fel eller borde bli bättre.

granska

Att kontrollera om något är rätt eller fel.

obegränsad

Något som inte har några gränser eller regler.

åtal

När man blir anklagad för brott och det tas upp i domstol.

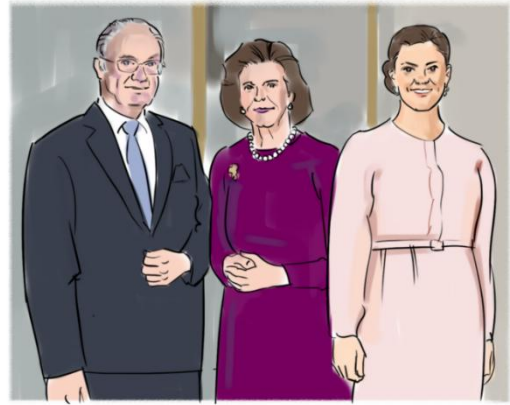

säga sin mening

Att berätta vad man tycker och tänker.

SUCCESSIONSORDNINGEN

– OM VEM SOM FÅR BLI KUNG ELLER DROTTNING

Successionsordningen är en av Sveriges fyra grundlagar. Den bestämmer vem i kungafamiljen som får ärva tronen och bli statschef, alltså kung eller drottning.

Ända fram till 1979 hade Sverige manlig tronföljd, bara män fick ärva tronen. Men år 1979 bestämde riksdagen att även kvinnor kan ärva tronen. Nu ärver det äldsta barnet tronen, oavsett om det är en flicka eller en pojke. Därför är det kronprinsessan Victoria, inte hennes lillebror Carl Philip, som kommer att bli Sveriges nästa statschef.

Successionsordningen säger också att statschefen inte har någon politisk makt. Kungen eller drottningen får inte fatta beslut om hur landet ska styras. Istället har de en symbolisk roll och representerar Sverige vid högtidliga tillfällen, som nationaldagen eller vid statsbesök.

Lagen säger även att kungliga personer måste ha regeringens tillstånd för att gifta sig. Om de inte får det, kan de förlora sin plats i tronföljden.

Successionsordningen är viktig eftersom den skapar tydlighet. Den visar vem som blir nästa statschef, men också att kungamakten inte har något med politik att göra. Monarkin är idag en del av Sveriges traditioner, men demokratin styrs av folket – inte av kungafamiljen.

ORDLISTA – SUCCESSIONSORDNINGEN

**successions-
ordningen**

Lagen som säger vem som får bli kung eller drottning.

ärva

Få något som någon i familjen haft förut, till exempel pengar, kläder, eller tronen.

ärva tronen

Att få bli kung eller drottning.

statschef

Den som representerar landet, till exempel kungen.

tronföljd

Ordning för vem som ska bli nästa kung eller drottning.

kronprinsessa

En prinsessa som ska bli drottning.

politisk makt

Att få vara med och bestämma om landet.

symbolisk roll

En viktig roll utan att bestämma något.

**representera
Sverige**

Att visa upp landet vid viktiga tillfällen.

statsbesök

När ledare från olika länder träffas.

monarki

Ett land med kung eller drottning.